

General Certificate of Secondary Education
2008–2009

Uimhir Lárionaid

71	

Uimhir Iarrthóra

Eolaíocht: Teastas Dúbailte (Modúlach)

Úsáid Ábhar agus Tuiscint Imoibrithe
Triail Deireadh Modúil
Ardsraith

B

[GDB02]

DÉ CÉADAOIN 25 FEABHRA 2009, MAIDIN

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa cheistpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** den **dá** cheist **déag**.

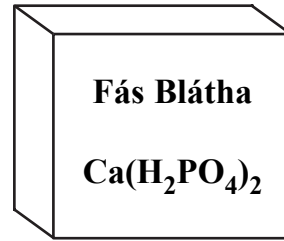
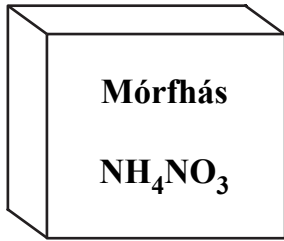
EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 50 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.
Tá Bileog Sonraí, ina bhfuil Tábla Peiriadach na ndúl, ar fáil le húsáid agat.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Marc Iomlán	

1 Tá 3 chineál dhifriúla de leasacháin sna boscaí thíos.

(a) Ainmnigh na ceithre **dhúil** atá sa leasachán Fás Blátha.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____ [3]

(b) Is í níotráit amóiniam an ceimiceán atá sa leasachán Mórfhás.

(i) Cá mhéad **dúil** dhifriúil atá i níotráit amóiniam?

_____ [1]

(ii) Cá mhéad **adamh** atá i móilín de níotráit amóiniam?

_____ [1]

(c) Cad é an t-ainm ceimiceach ar Shalainn Epsom?

_____ [1]

- 2 Úsáid an Tábla Peiriadach i do Bhileog Sonraí le cuidiú leat na bearnaí sa tábla thíos a líonadh.

Dúil	Mais adamhach choibhneasta	An líon prótón	An líon leictreon	An líon neodrón
bórón	11	5		6
fosfar	31	15	15	
	39		19	20

[4]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

- 3 Tástáladh 3 shampla 20 cm^3 d'uisce le haghaidh cruais. Sa tábla thíos, taifeadadh an toirt de thuaslagán gallúnaí a bhí de dhíth le sobal buan a dhéanamh le gach sampla uisce.

Sampla	An toirt de thuaslagán gallúnaí a bhí de dhíth le sobal buan a dhéanamh (cm^3)		
	Sular fiuchadh an t-uisce	I ndiaidh gur fiuchadh an t-uisce	I ndiaidh sóid níocháin a chur leis
A	17	17	2
B	21	2	2
C	13	10	2

- (a) Cad é a chiallaíonn an téarma **uisce cruai**?

_____ [1]

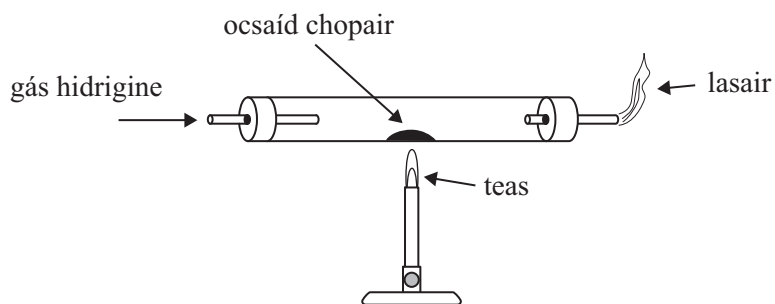
- (b) Cé acu sampla d'uisce **A**, **B** nó **C** arb é an t-uisce is cruai é?

_____ [1]

- (c) Cén cineál cruais atá i sampla **A**?

_____ [1]

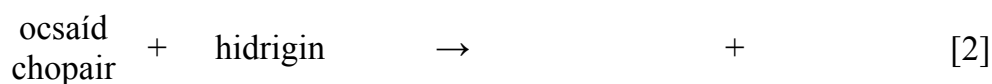
4 Is féidir ocsaíd chopair a **dhí-ocsaídiú** leis an fhearas sa léaráid thíos.

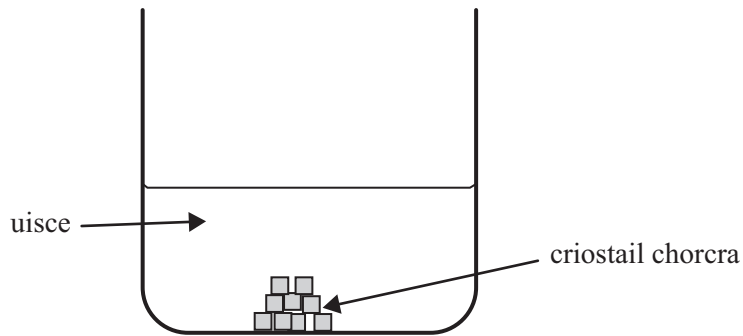
(a) Cad é a chiallaíonn an téarma **dí-ocsaídiú**?

_____ [1]

(b) Comhlánaigh an chothromóid focal seo le haghaidh dí-ocsaídiú ocsaíde chopair.

- 5 Cuireadh criostail chorera, atá iontach intuaslagtha in uisce, in easra uisce mar a thaispeántar thíos.

- (a) Cuir síos ar a bhfeicfí ag tarlú san uisce.

---

[2]

- (b) Mínigh, i dtéarmaí na gcáithníní atá i gceist, an dóigh a dtuaslagann na criostail chorera in uisce.

---

[2]

6 Imoibríonn cailciam agus clóirín lena chéile le comhdhúil ianach, clóiríd chailciam, a dhéanamh.

(a) Is é 2, 8, 8, 2 an struchtúr leictreonach atá ag adamh cailciam.
Cad é an struchtúr leictreonach atá ag adamh clóirín?

_____ [1]

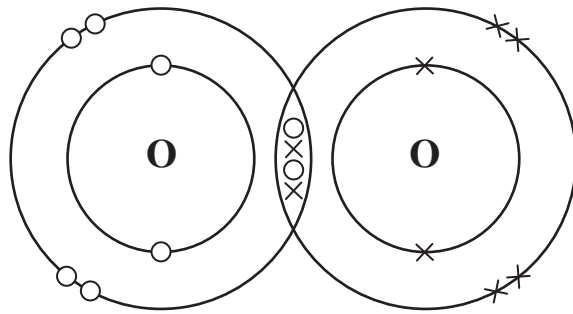
(b) Mínigh, i dtéarmaí aistriú leictreon, an dóigh a ndéantar an chomhdhúil clóiríd chailciam as cailciam agus clóirín.

_____
_____
_____
_____
_____
_____ [3]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

7 Taispeánann an léaráid thíos an nascadh i móilín de ghás ocsaigine O₂.

(a) Tá **3 cinn** de na ráitis thíos **fíor** maidir leis an nascadh i móilín ocsaigine.

Ticeáil (✓) na boscaí in aice leis na ráitis atá fíor.

- Aistrítear dhá leictreon agus roinntear dhá leictreon
- Tá lucht iomlán de nialas ag an mhóilín
- Roinntear ceithre leictreon idir an dá adamh
- Is ianach é an cineál de nascadh
- Is nasc dúbailte é an nasc idir na hadaimh ocsaigine. [3]

(b) Ainmnigh substaint eile ag a bhfuil an cineál céanna de nascadh is atá ag gás ocsaigine.

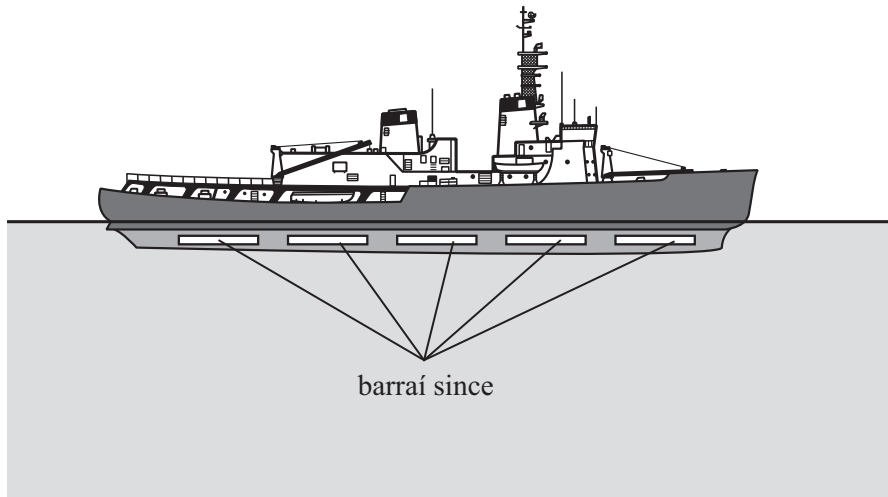
_____ [1]

8 (a) Nuair a imoibríonn iarann le hocsáigin in aer tais déantar meirg.

Cad é an t-ainm ceimiceach iomlán ar mheirg?

_____ [2]

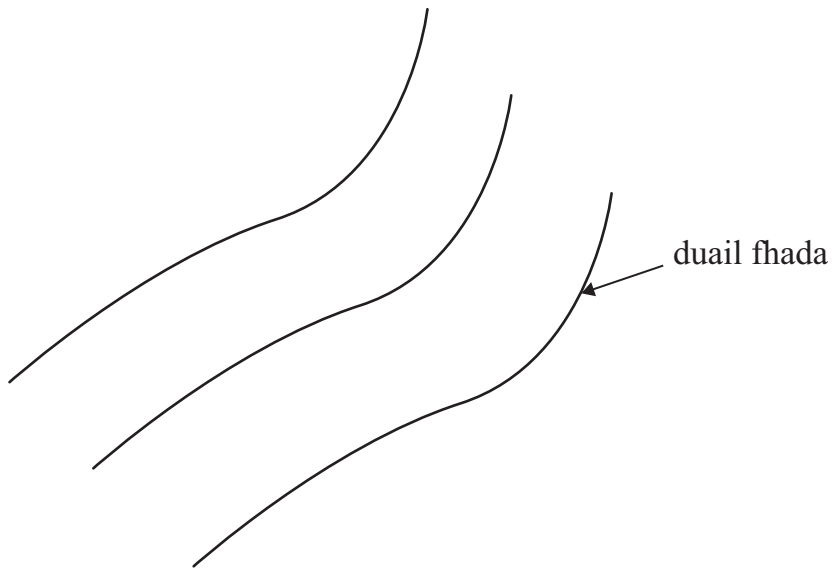

(b) Taispeánann an léaráid thuas long a bhfuil barraí sínce ceangailte dá cabhail. Tá siad ann le haghaidh cosaint íobartach.

Mínigh cad é a chiallaíonn cosaint íobartach.

_____
_____
_____
_____
_____ [2]

- 9 Is móilíní móra iad plaistigh agus is féidir go mbeidh dhá struchtúr dhifriúla acu. Tá ceann amháin de na struchtúir seo anseo thíos.

- (a) Cé acu **dhá** cheann de na ráitis seo a leanas atá fíor maidir leis an chineál plaistigh seo? Ticeáil (✓) an dá bhosca chuí.

- Beidh sé docht
- Is féidir é a athmhúnlú go furasta i ndiaidh go dtéitear é
- Is féidir é a úsáid le málaí plaisteacha a dhéanamh
- Ní féidir gur polaistiréin é. [2]

- (b) (i) Sa spás thíos tarraing léaráid den chineál **eile** plaistigh.

[1]

- (ii) Ainmnigh an **cineál** plaistigh seo.

[1]

10 Is féidir na substaintí thíos a rangú mar ianach, mhíotalach, chomhfhiúsach, mhóilíneach nó ollchomhfhiúsach i dtéarmaí na n-airíonna atá acu.

Substaint	Leáphointe °C	Fiuchphointe °C	Seoltacht leictreachais	
			Solad	Leáite
A	3730	4830	Lag	Lag
B	1083	2600	Maith	Maith
C	119	445	Lag	Lag
D	975	1465	Lag	Maith
E	-182	-161	Lag	Lag

(a) Cé acu substaint A, B, C, D nó E ar leictrilít í?

_____ [1]

(b) Cé acu substaint A, B, C, D nó E ar solad í ag teocht an tseomra agus a bhfuil struchtúr simplí móilíneach aici?

_____ [1]

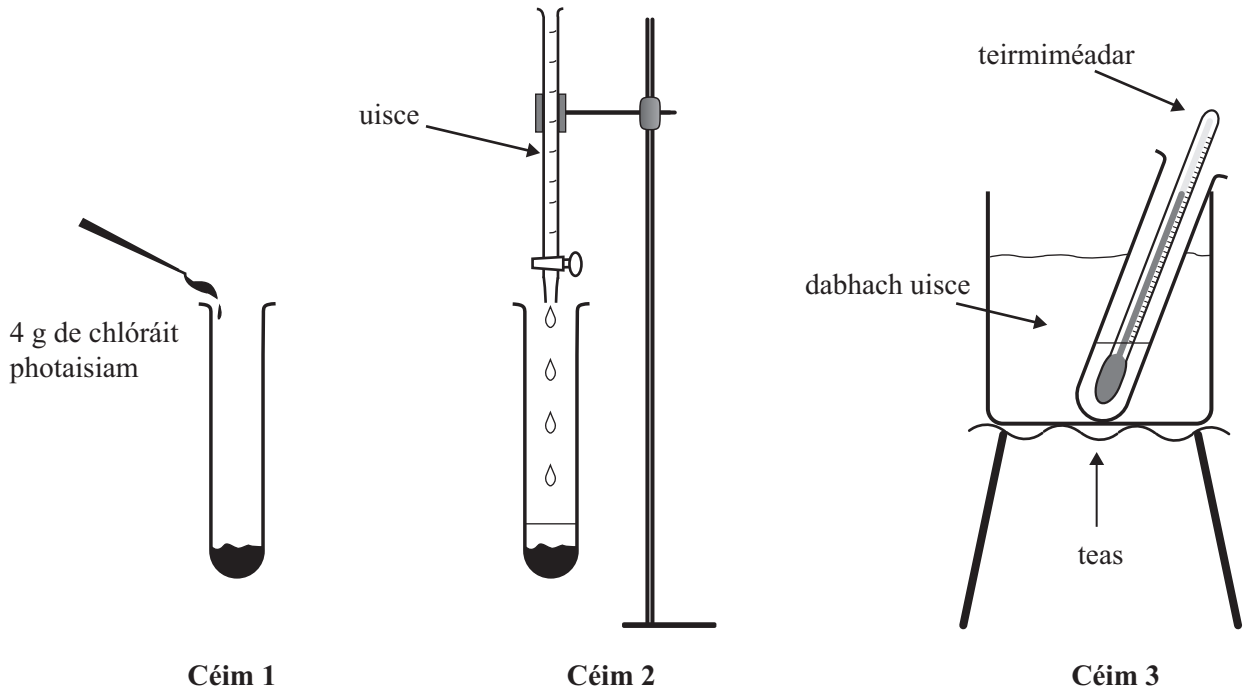
(c) (i) Ainmnigh an tsubstaint ar féidir gur B í.

_____ [1]

(ii) Mínigh an fáth ar féidir leis an tsubstaint seo leictreachas a sheoladh agus í sa staid sholadach.

_____
 _____ [1]

11 Ba mhaith le dalta torthaí a fháil le graf tuaslaghachta a bhreacadh do chlóráit photaisiam. D'úsáid sé an modh a thaispeántar thíos.

Céim 1: Chuir sé 4 g de chlóráit photaisiam i bhfeadán fiuchta.

Céim 2: Chuir sé 10 cm³ d'uisce leis.

Céim 3: Chuir sé an feadán fiuchta i ndabhach d'uisce te agus théigh sé é go raibh an chlóríd photaisiam uile tuaslagtha. Ansin thóg sé an feadán fiuchta amach as an dabhach uisce.

(a) Cén breathnú is cóir don dalta a lorg ina dhiaidh seo?

_____ [1]

(b) Cén léamh a chaithfidh sé a thaifeadadh?

_____ [1]

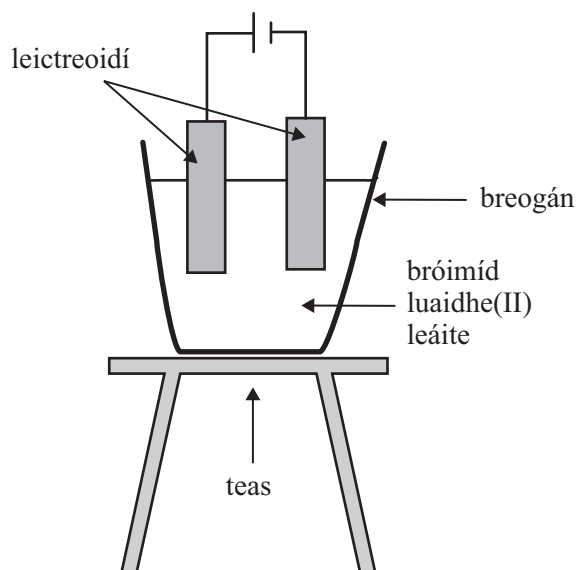
(c) Chuir sé 2.5 cm³ eile d'uisce isteach san fheadán fhiuchta. Cé na bearta ba chóir don dalta a dhéanamh ansin leis an turgnamh a chomhlánú?

_____
 _____
 _____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin
 Marcanna Athmharc

12 Taispeánann an léaráid an fearas a úsáidtear le bróimíd luaidhe(II) a leictrealú.

(a) Cad chuige go gcaithfear an bhróimíd luaidhe(II) a théamh?

_____ [1]

(b) Scríobh cothromóid ianach lena thaispeáint cad é a tharlaíonn ag an chatóid.

_____ [2]

(c) Cad é a bheadh le breathnú ag an anóid?

_____ [1]

(d) Abair go raibh clóiríd litiam seachas bróimíd luaidhe(II) in úsáid. Cén tsubstaint a bheadh á táirgeadh ag gach leictreoid ansin?

catóid _____

anóid _____ [2]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.